

Leto XIII.

Številka 5.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. MAKSO PIRC.

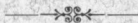

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1897.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Vlad. Pappafave</i> : Beležništvo na Francoskem	129
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) V svrhu odmere prispevka k splošnemu preskrbljevalnemu zakladu na Dunaji ne sme se v poštev jemati vrednost nepremakljive imovine, ležeče zunaj dunajskega obmestja pri preračunu čiste zapuščine	139
b) Nalog v smislu §-a 11. ces. naredbe z dne 16. novembra 1858, št. 213. drž. zak. izdati se sme le, ako je določen čas kedaj neha najemna pogodba	142
c) Tudi s postavitvijo v poprejšnji stan radi dokazil, na novo najdenih, se ustavi eksekucija	146
Kazensko pravo:	
a) Za učin prestopka po §-u 335. k. z. radi prekoračbe silobrana je potrebna objektivno težka telesna poškodba v zmislu §-a 152. k. z.	149
b) O prekoračbi silobrana je uvaževati, je-li mogel napadanec pričakovati pripomoči od bližnjih oseb, in je-li moral uporabiti dotično nevarno sredstvo v svojo obrambo	150
c) Hranjenje raznesilnih tvarin v prostorih, v katerih ljudje prebivajo, je kaznivo, tudi če je hranišče zaklenjeno. — Kazniva je tudi samo začasna posest dinamita	152
d) Nevarnost, označena v §-u 3. zak. od 27. maja 1885, št. 134. drž. zak., ne zahteva natančnega in strogega dokaza	153
e) Kvarjenje izida tehtanja na kvar kupca je kaznivo po §-u 199., <i>lit. c)</i> kaz. zak., tudi če je bila tehtnica pristna	154
f) Storilčeva lastnost označena v §-u 176., II., <i>lit. b)</i> k. z. obstaja, dokler posel pri gospodarji biva, tudi če je bil že prej iz službe odpuščen	155
3. Književna poročila	157
4. Razne vesti	158
5. Pregled pravosodstva	159

Beležništvo na Francoskem.

Studija odvetnika dr. Vlad. Pappafave.

Organski zakon z dne 25. ventoza XI. leta, kateri spada po svojih glavnih črtah med „najdovršenejše spomenike francoskega zakonodajstva“ in s katerim se je kodifikovalo beležništvo, storil je iz tega specijalno in posebno ustanovo, in sicer ne kakor kak del pravnice sodne oblasti, ampak kot neposredni javni čin, neposredno delegacijo javne moči, posebno samostojno jurisdikcijo, tem samostojnejo, ker se naslanja na zaupanje, koje ima ljudstvo do njenih predstaviteljev.

Ta od starinskega prava utrjena in po preje navedenem zakonu potrjena neodvisnost beležništva od sodne oblasti spada med one posebne karakteristike, katere so se do današnjih dni obdržale v francoskem notarjatu, in o njegovi zdravi naravi mogel je tribun Favard trditi, „da beležnik, kateremu sodržavljeni zaupajo vse svoje misli, kateri urejuje vse pogodbe, kateri s svojim značajem daje praktično sankcijo vsem zakonom, da toraj beležnik opravlja zakonski čin, kateri se ponekod prikazuje kot ključ cele družbene zgradbe.“

Po prvem členu zakona 25. ventoza XI. leta so, kadarkoli se za kak čin zahteva avtentične forme, bodisi vsled zakonitega besedila, bodisi vsled želje strank, beležniki jedino opravičeni, da o tem činu sestavijo listino. To je njih poglobitna naloga, katere ne bi mogel namesto njih izvrševati nobeden drug uradnik. Dostavimo vrh tega še, kar je isto tako posebnega ozira vredno, da je po zakonu jedino beležnikom poverjeno čuvanje njihovih spisov in pažnja, da se isti obdržé.

Beležniki so dolžni, da vrše svoj urad, kadar jih stranke zato naprosijo (člen 2).

Ta urad ustanovljen je za njihovo življenje (člen 3.).

Priznati se mora, navaja poročevalec zakona v svojem poročilu, da bi se brez doživljenske ustanove težko dobilo dobrih beležnikov. Mesto blagotvornega in koristnega urada, mesto popularnega čina, imeli bi neko vrsto plačanega obrta brez katere koli stalnosti; jedino vstrajnost more odgojiti izobražene beležnike in more povoljno vplivati na njihovo značajnost. Pri njih zavisi vse od zaupanja in svobodne volje ljudske; toda, kar je znano, zaupanje druží se samo z dolgo prakso. Vrh tega je lahko uvideti, da bi bilo težko najti ljudi, kateri bi bili voljni posvetiti se uradu, s katerega bi mogli od časa do časa odpasti. Samo društvo je interesovano, da jeden beležnik skozi celo svoje življenje vstraja pri svojem uradu. Brez tega mogla bi družba ostati brez one ustanove baš tedaj, kadar bi je najbolj potrebovala.

Člen 4. zahteva, da je vsak beležnik nastanjen na mestu, navedenem v odloku imenovanja.

Člena 5. in 6. določujeta delokrog posameznih beležnikov. V to svrho razdeljuje zakon beležnike na tri razrede.

V prvi razred spadajo beležniki mest, v kateri so nameščena okrožna sodišča, in njihov delokrog se razteza na celo področje dotičnega sodišča.

V drugi razred spadajo beležniki mest, v katerih delujejo samo okrajna sodišča, in oni morejo poslovati samo v mejah sodnega področja.

V tretji razred slednjič spadajo beležniki ostalih občin, kateri imajo samo oblast, da sklepajo listine v obsegu sodnega delokroga občine, v kateri so nastanjeni.

Po tem jasno izhaja, da so zakonodavci z ono razredbo pred vsem to nameravali, da ustanove nek paralelizem med beležništvom in sodno oblastjo. „S tem doseže se priličnost“, navaja, „da se delokrog uradnika prostovoljne jurisdikcije razteza jednako z onim uradnika sporne jurisdikcije.“

Člen 7. določuje, da se beležniški čin ne more meriti s katero vrsto sodnih nalog, kakor so n. pr. sodni izvršilni organi itd., neprimernost, katera se naslanja na politični interes družbe, na nauk, kateri se je dobil iz skušnje in na naravo in imenitni značaj beležniškega čina.

Spise sklepata dva beležnika ali en beležnik v prisotnosti dveh svedokov.

Ona naredba, katera se je udomačila iz davnih časov (ukaz kralja Franca I. z dne 11. decembra 1543), daje vgovarjočim strankam dovolj garancij, med tem, ko je v praksi podpis pomožnega beležnika propal samo kot formalnost.

Beležniki so dolžni, da obdrže obrazec vsake listine, katero so sklenili. Pod to pravilo pa ne spadajo svedočbe o življenju, pooblastila, posvedočanja javnosti, priznanja za zakupe, posojila, plače, zaostanke od mirovnin in dohodkov, in ostale priproste listine, katere se smejo po zakonu izdavat kratkim potom. Beležniki na Francoskem toraj ne morejo kot taki avtenticirati izjave, uverovljati podpise ali druge izjave na spisih, katere bi jim stranke predložile v namenu, da je potem obdrže v izvorniku.

Število beležnikov za vsako pokrajino, njihovo bivališče in sedež urejuje vlada na ta način:

1. da v mestih s 100.000 prebivalcev in več bodi nameščen največ po jeden beležnik na vsakih 6000 duš;

2. da v drugih mestih, trgih in vaseh bodita nameščena najmanj dva, in največ pet beležnikov za vsako sodno področje.

Število beležnikov takega mesta ni toraj po zakonu dano na voljo državne oblasti.

Na drugi strani pa ima beležnik, kadar se imenuje za gotovo mesto, pravico, da tam ostane dokler ga je volja, izvzemši naravno slučaj, kadar bi se ravno odstavil iz vzroka, navedenega v zakonu.

Ta naredba je zelo v prilog pojedinca.

Ker kako bi drugače mogli imeti zaupanje v beležnike, kateri bi se mogli, ako treba, odpoklicati z jednega kraja na drugi kraj zemlje? Zaupanje in sigurnost je samo plod stalnega delovanja in izkušenega poštenja beležnikovega.

Člena 33. in 34. bavita se s kavicjo, katero so dolžni beležniki položiti, kadar nastopajo službo, in urejujeta njeno višino.

Kdor hoče dobiti beležniško mesto, dokazati mora: 1. da uživa državljanske pravice; 2. da je zadostil vojnim zakonom; 3. da je dovršil 25. leto svoje starosti; 4. da je dovršil po zakonih predpisano službeno prakso.

Členi 36. do 42. ustanovljajo dobo prakse na 7 let, in predpisujejo le-to prakso kot pogoj.

Prositelj dobiti mora od disciplinarne komore svojega področja, v kateri hoče vršiti svoj urad, spričevalo o moralnosti in sposobnosti.

Ako bi se mu to spričevalo odreklo, dolžna je komora, svojo odklonitev obrazložiti, in to obrazložbo naznaniti vladnemu poverjeniku.

Člena 50. in 53. bavita se z obustavljenjem, odstavljenjem od službe in z obsodbami na globe ali na naknadne stroške, katere bi civilno sodišče ali disciplinarna komora izrekla proti beležniku.

Disciplinarne komore ustanovljene so kot zelo stroge, ker je to jedino sredstvo, da se beležniki gibljejo v mejah one stroge in neomahljive značajnosti, katero zahteva njih urad. „Ni dovolj“, pravi državni svetnik Réal, „da se v zakonu določijo slučaji odstavljenja od službe ali obustavljenja; zakon, kateri se ozira samo na prekršaje ni zadosten za to ustanovo; za one, kateri vrše ta dični urad, treba je strožjega kazenskega zakonika, strožjega sodišča nego li za navadne ljudi Kadar se gre za kakega beležnika, stvarja že samo preziranje gotovih ozirov delikatnosti prekršaj, toda pomanjkljivost značajnosti stvarja zločin, kateri je treba najstrožje kaznovati. Ta strožji kazenski zakonik, to strožje sodišče nahajamo v instituciji disciplinarnih komor. Sedanja skušnja, podprta s skušnjo iz preteklosti, jamči nam za dobroto in uspešno delovanje te ustanove. Treba je, da beležnik, kateri bi našel način, da se zakonu izogne; da beležnik, katerega bi sodišče ne moglo ustrašiti, ima vedno pred očmi tudi ozire na svoje druge, bistre sodnike, kakor njegova zavest, toda preproste, kakor božji zakon.“

Členi 54. do 61. imajo predpise glede shranjevanja in prevzemanja listin kakega premeščenega ali umrlega beležnika, ali ako bi se mesto spraznilo vsled odstave od službe, in člena 62. in 69. ustanovljata neka transitorna vprašanja, katera nimajo posebne važnosti.

Po zakonu z dne 28. aprila 1816 (člen 91.), ima beležnik pravico, da imenuje sebi naslednika, ali kakor se izrazuje Trap-long (Traité de la vente, Nr. 220), ima pravico „de faire une résignation in favorem.“

Že zato, ker imajo pravico, da imenujejo svoje naslednike, dovoljeno je beležnikom, da svoj urad odstopajo proti primerni denarni odškodnini, a to svojo pravico zopet z odstopom službe prenašajo tudi na svoje naslednike.

Kakor je rekel gospod Flach, vsebuje pogodba, katero sklene beležnik z osebo, katera hoče stopiti na njegovo mesto, dve razni pogodbi in stvarja dvoje vrst zavez na breme prelagatelja. Oni se na jedni strani zavezuje, predložiti kandidata za imenovanje predsedniku države; ali z druge strani zavezuje se, da mu bode odstopil, kako bi se tudi on nekoč tega poslužil, namreč isto pravico predloženja naslednika, katera predstavlja ceno, „premoženje združeno z uradom“, kakor pravi Pothier, vrednost, katera je bila predmet vseh odstopov dotičnega urada, kateri so se dotlej zgodili. V odstopu je toraj zapopadena od jedne strani prodaja, ali z druge strani zaveza, namreč zaveza, predložiti naslednika. Ker je glavni cilj pogodbe, imenovanje s strani državnega predsednika, in ker oni ni dolžan, da bi imenoval vsakega predloženega brezpogojno, jasno je, da mora veljavnost pogodbe biti odvisna od faktičnega imenovanja. Ako se toraj imenovanje ne obistini, kandidat ni zavezan plačati običano ceno, istotako pa je predlagatelj rešen vsake dolžnosti prodaje.

Ako ravno vsebuje pravica, predlagati naslednika, istinito pravico lastnine do urada, se vendar lastninska pravica razlikuje od le-te pravice, ker se vrši na razne predmete v trgovini. In res, predsednik ni dolžan imenovati kacega beležniškega naslednika, ako le-ta nima vseh zakonitih pogojev. Izhaja toraj: pred vsem, da se urad ne more prenesti razun na osebe, katere imajo gotova svojstva; za tem, da je redno smatrati nično in neveljavno vsako pogodbo, s katero bi beležnik odstopil katerikoli tretji osebi kak del svojega urada, ali bi radi eksploatovanja stopil ž njo v družbo, podobno oni, kakor jo zakon dovoljuje za urade agentov; slednjič da ta vrsta lastnine ne more postati predmet izvršila, niti prodaje potom licitacije s strani upnikov. Toda ta posebni karakter ne ovira zopet, da je predlagatelju ali njegovemu pravnemu nasledniku zajamčeno plačilo za odstopljeni urad, to je za odstopljeno pravico prezentacije. Pa tudi, če je predlagatelj umrl, in njegovi dediči zanemarjajo, ali nečejo po-

služevati se pravice prezentacije, so njegovi upniki opravičeni, da izvrše to pravico.

Na Francoskem nahaja se beležništvo, ta stara in blagotvorna ustanova, katera je vedno znala čuvati neoskrunjen svoj današnji karakter poštenosti, nekoliko let sem v najozbiljnejši krizi. Ono ni znalo in moglo oteti se velike ekonomične in družbene katastrofe, katera je v zadnjem stoletju preobrnila vire javnega blagostanja, storivši majhno zemljiško lastništvo in s tem, da je tirala zemljiško lastništvo v sredino vihre premičnih vrednot. Poznejše transformacije narodnega bogastva in stopnjevito dospevanje do lastnine raznih družbenih slojev preobrazilo je iz temelja obliko in sklad francoske družbe.¹⁾ To vse je tudi na ustanovi beležniški zapustilo očite in globoke črte.

Vablјivost luksuza in blagostanja zapelјala je mnoge člane te častite korporacije in izbrisala v njihovih očeh pojem dolžnosti, katere so prevzeli ter je vrgla v vrtinec groznih neprilik, katere se nemilo po svetu razglašajo.

¹⁾ „Blagostanje, podobno onemu, katerega se je radovalo pred l. 1870. zemljiško gospodarstvo, piše vrlo izkušeni strokovnjak, g. Charles Fournier (Revue du Notariat, zv. 8501, XXXII, st. 445) ne more propasti kar na mah. Leta 1871. prizadele so škode, katere so dobri polovici francoske napravile vojska in zimski mraz, narodnemu gospodarstvu prvi udarec. Na jugu pojavila se je filoksera. Pozneje je dolg petih milijard odvezel kmetiškemu posestvu velik del onega denarja, kateri se nalaga za nakup zemljišč, ali za poljedelska posojila. Potem nastopilo je trajno pomnoževanje vsake vrste davkov. Vsi ti vzroki skupaj napravili so poleg materialnega nazadka, tudi gotovo uboštvo; naposled nastopile so jedna za drugo slabe letine, in z druge strani so trgovci začeli uvažati polno tujega žita (ali vina), kar je domače blagostanje strašno zadelo. Neposredno za tem nastale so skupine delavskih močij vsled nespametne nečimernosti delavca, kateri, omamljen po tem, da se je morda ponekod bolje izobrazil nego njegov oče, zapusti poljsko delo in gre v mesto, da pomnoži število državnih najemnikov.“ Ako se naposled k tem vzrokom prištejejo še slabe posledice prepogostih finančnih katastrof, pridemo do onega usodepolnega, in žal neoporekljivega rezultata: „da je vrednost zemljišč in zakupov, proti vrednosti leta 1870., padla za 50 do 70 odstotkov!“ To znatno padanje zemljiške vrednosti, združeno z ostalimi žrtvami, katerim se morda podvrže posestnik, posebno v vinorejnih pokrajinah, povzročilo je osiromaščenje kmetskega ljudstva, katero ima za seboj čutni prestanek v poslih, in s tem naravno veliko mrtvilo v delavnosti beležnikov na kmetih in vsposredno odpad njihovih dohodkov.

Že l. 1854. je odbor okrajnih beležnikov, brižen za položaj beležništva na Francoskem, predložil g Abatucciju dogovorno z beležniško komoro v Parizu, načrt okrožnice v 12. člankih v to svrho, da se ta ustanova postavi na trdneji temelj in vzame v zaščito strožjih predpisov glede nadzorstva in kontrole napram novim navadam in napram nevarnostim, katere izhajajo iz raznih interesov, s katerimi sedaj pride bolj v dotiko, ter da se slednjič le-ta obrani strasti, katere navadno dajo povod prekarnemu in neurejenemu položaju.

Leta 1858. se je istotako pravosodni minister Delanque izjavil za kodifikacijo z jednim občnim zakonom vseh disciplinarnih prepisov in za jasneje določitev delokroga in oblasti komor.

Ti dve osnovi pa nista doživeli, da bi se v istini izvedli.

Dne 19. oktobra 1876 je gospod Dufaure, tačasni tajnik, z ozirom na nered, kateri so se vedno bolj ponavljali, spoznal za dobro, da dopošlje sodnim oblastvom okrožnico, v kateri z žalostjo konstatuje, da se veliko število beležnikov spušča v opasna in formalno nedostojna opravila, kakor je spekulacija na borzi, trgovinske in bankirske operacije, v nakupovanje nepremičnin v namenu, da je dalje prodajajo, izposojevanje itd., s katerimi opravili nalagajo sodnim oblastvom, da sklenejo stroge naredbe, kako bi beležnike prisilili, da se pravilnika drže. „S pomočjo teh naredeb, katerih uspešnost zavisi od vašega moštva in od energije disciplinarnih komor, navajal je minister, nadjam se tudi jaz, da ne bomo prisiljeni, lotiti se strožjih naredeb, niti da se radi tega posla vtikamo v zakonodajno oblast.“ Toda ta poziv ni našel odziva.

Neredi in odstavljanja od službe trajali so tudi nadalje v neobičajni opornosti in v velikem številu.¹⁾

¹⁾ Korak, katerega je pravosodni minister naredil, pravi poročilo na predsednika republike, konstatoval je, kako beležniki prejemljejo od vsakogar brez razlike denarje v shrambo, kako jih obdržujejo na nedolženi čas in ž njimi razpolagajo brez kontrole, ne izdajajoči velikokrat dotičnim položnikom radi potrebnega jamstva, bodisi izjave bodisi izpiske iz računskih knjig; poleg tega je mnogo beležnikov, kateri nimajo nika-kega računorodstva, ali je vodijo povsem neredno. To neredno postopanje, katero gre na roko nepoštenim uradom, da zabredejo neprestano v tujo odvisnost in da novce svojih klientov uporabljajo za osobne izdatke

Srednje število vsakoletnih odstavljenj, katero se je do l. 1870 med 12 in 13 gibalo, naraslo je od leta 1870 do 1874 na 19 in 20 in dospelo od 1875 do 1881 na 25. Od tega časa je število beležniških neredov, ako se računa med neredne izvršilne naloge, neprestano naraščalo; glasom poročila, katero se je predložilo predsedniku republike 30. januarja 1890, in katero je izišlo v uradnem listu z istega dne, poskočilo je to število leta 1883 na jedenintrideset, leta 1884 na petinpetdeset, leta 1886 na jedeninsedemdeset, skupna svota beležniških poneverjenj znašala je v dobi od 1880 do 1886 okolo dvainšestdeset milijonov. V nekaterih slučajih ostal je prekršaj širnemu občinstvu prikrit in se je vse izvršilo potom prisilne likvidacije, katere nesrečne posledice ne zadenejo vprav krivega beležnika, temveč njegove dediče, a velikokrat tudi njegovega naslednika.

Veliki del onih beležniških katastrof, izprevrget se je v prave javne nesreče.

In v resnici, statistika nam dokazuje, da so te katastrofe mnogo pogostejše na kmetih nego v mestih; tako da novčene izgube, katerih so te katastrofe krive, postanejo osodepolne posebno za najbolj delavno in širomašno vrsto naroda, namreč za poljedelce, za male trgovce, za služabnike, za delavce, z jedno besedo za vse one, kateri so večji del navadnih beležniških klientov na kmetih in katerih interesi bi ravno zahtevali, da se posebno ščitijo.

Kakor se vidi, bil je položaj jako kritičen. V javnem menenju nastala je velika vznemirjenost in v novinah bilo je vedno pogostejše čitati, več ali manj opravičene tožbe na beležnike. Pojedini glasovi v tem smislu pričeli so se dvigati celo iz samega sodnega stanu, zahtevajoči od vlade, naj se peča z reformo beležniške institucije.

Pa tudi beležniki sami pričeli so skrbeti za svoje stanje ter so mnogi izmed njih razmotrivali nastale pritožbe in se živo vdeleževali javnih debat.

bodisi za hazardne spekulacije, bodisi za nesigurne trgovine, to neredno postopanje je po občni sodbi glavni vzrok nezakonitosti, katere se danes v beležništvu konstatujejo, kakor tudi finančnih prestopkov, katere je ta častita korporacija zagrešila.

Razni zastopniki v parlamentu so obrnili svojo pozornost na kmetске skrbi, predlagajoč zakonske predloge, katerim je bila svrha, da povišajo jamstva in vgleđ, da vrede disciplino in računovodstvo in da se dajo predpisi za manipulacijo s položbami izročeni in v shrambo beležnikov.

Pri takem navalu in živem zanimanju od vseh strani ni mogla državna oblast ostati skrčenih rok. Dvignila se je iz spanja.

Koncem leta 1888. je predložil gospod Ferrouillat, tačasni pravosodni minister, državnemu svetu zakonsko osnovo, kateri je bila smer, da prejšnje zakonodajstvo novim potrebam, nastalim z mnogobrojnimi transakcijami in zahtevami modernega družbenega življenja, primerno premeni. O tej osnovi glasovalo se je, in je bila sprejeta v zbornični seji dne 19. julija 1889 ter se je predložila v podpis predsedniku republike od pravosodnega ministra gospoda Therenota dne 30. januvarija in 2. februvarija 1890.

Dotična dva zakona dobila sta skoro takoj za tem obširna tolmačenja v raznih naredbah, razsodbah in okrožnicah, katere je vlada izdala v nameri, da razjasni njihovo smer in smisel.

Naj navedem z nekaterimi besedami občni načrt teh novih naredeb.

Beležnikom zabranjeno je, da od svojih klijentov prejema jo denarne položbe v shrambo z obljubo, da se bodo trudili, da jih koristno nalože (člen 1.), kakor jim je tudi zabranjeno, da od njih zahtevajo dolžne izjave, iz katerih bi bilo izpuščeno ime upnikovo. Ker so pa mnogi beležniki nameravali, da se izognejo kazni radi takovih spekulacij s tem, da bi v vsaki priliki mesto sebe svoje pisarje uporabljali, katerim bi v to svrho dajali ustno pooblastilo, odrejeno je, da se smejo v bodoče pisarji dopuščati za sklepanje beležniških spisov samo temeljem pismenega pooblastila, in so poleg tega pisarji dolžni, da onim osebam, katere bi disciplinarna komora razposlala radi pregleda računov, natančno razlože vse posle, katere so za beležnika izvršili (člen 9, odst. 4).

Dalje beležniku ni dopuščeno, da novce, kateri so se pri njem položili, obdrži v shrambi nad šest mesecev, ako presegajo svoto 50 frankov. Ako v tem roku niso bili povrnjeni dotičnim

pooblastiteljem, ali ako mesec dni pred pretekom tega roka stranke niso prosile in zahtevale, da se ta rok zopet za 6 mesecev (v smislu člena 2, odstavek 3) podaljša, morajo se dotični novci izročiti depozitnemu uradu zapuščine. Kot tak fungira v Parizu in v Senskem departementu glavna blagajna (caisse générale), a v pojedinih okrajih blagajna dotičnega področja, v katerem je sedež dotičnega beležnika.

O vseh teh vplačilih in izplačilih med beležnikom in klijentom z jedne strani in med beležnikom in depozitnim uradom z druge strani, mora beležnik voditi podrobni račun — dnevnik, zapis pristojbin — glavno knjigo — in knjigo vložb ter se mora vsake štiri mesece o teh knjigah napraviti redno bilanco. Dnevnik mora po kronologičnem redu navajati imena strank, položene svote in njihove determinacije, nanašajoč se na odnosni list glavne knjige. Zapis pristojbin navajati mora po kronologičnem redu zapis vseh od beležnika sestavljenih listin in pod imenom dolžnega klijenta odgovarjajoče stroške vsake listine. Glavna knjiga zapopada po kronologičnem redu vpise vplačanih in izplačanih papirnatih vrednot, navajaje njihovo število in naslov.

Da bi se zagotovilo strogo izvrševanje teh naredeb, ustanovljena je dvostranska kontrola in sicer s strani disciplinarne komere in pravdnštva. Disciplinarna komora voli v to svrho izmed svojih sedanjih in bivših članov nekoliko (to v Parizu, izven Pariza volijo se za glavne okraje vzajemno iz jednega mesta za drugi kraj), katerim je naloga, da na leto vsaj enkrat pregledajo preje navedene knjige. Po dovršenem pregledu morajo svoj „vidi“ z dotičnim datumom zapisati pod beležniške registre ter brez odlašanja rezultat svojega pregleda naznaniti disciplinarni komori in o tem naznanilu mora predsednik dotične komore najdalje do 31. decembra vsakega leta predložiti poročilo državnemu nadpravniku.

Ako bi disciplinarna komora zagrešila proti svojim dolžnostim, ali je hudo zanemarjala, pooblaščen je pravosodni minister, da jo suspendira, in sicer največ za šest mesecev, ali da jo razpusti, in sicer največ za tri leta. V tem času preidejo dolžnosti disciplinarne komore na odnosni sodni dvor, ali ako

ta sestoji iz več nego dveh zborov, na njegova oba prva zbora, katera se moreta, ako treba, radi izvrševanja svojih nalog, pomnožiti z dvema ali več beležniki. Po preteku triletnega, za razpust določenega roka skliče predsednik sodnega dvora beležnike na občni zbor, da volijo občno disciplinarno komoro. Na redbe glede oskrbovanja novcev in računovodstva stopijo v veljavo 1. junija 1890, a one o kontroli 1. januarija 1891.

Tako se glase predpisi ukaza z dne 30. januarija 1890.

(Konec prihodnjic)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) V svrhu odmere prispevka k splošnemu preskrbljevalnemu zakladu na Dunaji ne sme se v poštrev jemati vrednost nepremakljive imovine, ležeče zunaj dunajskega obmestja, pri preračunu čiste zapuščine.¹⁾

C. kr. višje sodišče na Dunaji premenilo je odlok prvega sodnika, s katerim se je v zapuščinski zadevi nazadnje na Dunaju bivajočega H. prispevek k dunajskemu splošnemu preskrbljevalnemu zakladu, uračunši vrednost zunaj dunajskega obmestja ležečih zapuščinskih zemljišč odmeril, in pri izmeri vprašavnega prispevka ni v poštrev jemalo vrednosti teh zemljišč.

C. kr. najvišje sodišče potrdilo je na revizijski rekurz, katerega je vložila dunajska občina, višjesodno razsodbo.

Razlogi.

Dvorni dekret z dne 30. avgusta 1806, št. 782. zb. j. z., s katerim se je odredilo, da se pristojbina pol odstotka za dobrodelni zaklad pobira od vseh zapuščin, o katerih se razpravlja v mestu in v okolišu dunajske ubožnice, pojasnil se je z dvornim dekretom z dne 22. junija 1821, št. 1770. zb. j. z. v tem smislu, da se ta prispevek zaračuna pri zapuščinah, presegaajočih 100 gld., samo omejeno na mesto in na okoliš dunajske ubožnice. Tudi dostavek, »in se torej ne nanaša na one zapuščine, katere leže zunaj

¹⁾ Glej razsodbo najvišjega sodišča z dne 7. julija 1896, št. 7752, št. 1308 J. M.

omenjenega okoliša, akoravno se mora zapuščinska razprava o njih vršiti v smislu obstoječih jurisdikcijskih predpisov po kakem dunajskem sodišču, nikakor ne nasprotuje razlagi navedenega dvornega dekreta v tem smislu, da se mora plačevati (oziraje se na določilo §-a 300. o. d. z.) prispevek za dobrodelni (zdaj splošni preskrbljevalni) zaklad samo od vse premične zapuščine in od one nepremične zapuščine, katera leži na Dunaji, ali v okolišu dunajske ubožnice, ako se o zapuščini z ozirom na bivališče zapustnikovo razpravlja pred dunajskim sodiščem. To pa radi tega, ker tudi pri takih zapuščinskih razpravah, katere bi se po dostavku navedenega dvornega dekreta samo vsled obstoječih jurisdikcijskih predpisov razpravljale pri dunajskem sodišču, morejo biti nepremičnine, ležeče v mestu ali v okolišu dunajske ubožnice, in ker ni razvideti, iz katerega razloga naj bi v dobrodelni zaklad (zdaj dunajski splošni preskrbljevalni zaklad) šla tudi odstotnina (prispevek) od nepremakljivega premoženja samo radi tega, ker se mora po §-u 21. cesarskega patenta z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak. privzeti v zapuščinsko razpravo, vršečo se po dunajskem sodišču, akoravno se to nepremakljivo premoženje nahaja zunaj Dunaja in njegove ubožnice, toraj na ozemlju, na katero se ubožno preskrbljevanje sedajne velike dunajske občine, za katero je ravno namenjen splošni preskrbljevalni zaklad, niti več ne razteza. Ako bi veljalo nasprotno menenje, bi se ne moglo smatrati niti omejitve, nahajajoče se v ukazu nižjeavstrijskega apelacijskega sodišča z dne 16. decembra 1842, št. 10719, na kateri se pritožiteljica opetovano sklicuje, da nepremakljivo premoženje ležeče zunaj kronovine nižje avstrijske, na Dunaji umršega, ni podvrženo odmeri pristojbin za splošni bolniški in dobrodelni zaklad, opravičene, ampak bi se moralo smatrati, da velja le-ta dolžnost, prispevati za navedeni zaklad, tudi za nepremakljivo premoženje, ležeče v kaki drugi kronovini. Da pa se mora le-ta ukaz nižjeavstrijskega apelacijskega sodišča, akoravno se je izdal na prošnjo bivše nižje avstrijske deželne vlade, imeti kot interpretacijo dvornih dekretov z dne 30. avgusta 1806, št. 782. zb. j. z. in z dne 22. junija 1821, št. 1770. zb. j. z., in (kar se tiče prispevkov za splošno bolnico na Dunaji) najvišje odločbe z dne 30. aprila 1803, št. 605. zb. j. z., katero je izdalo omenjeno sodišče in katera je veljala kot pravilo nižjim sodiščem, in ni nikakor splošne pravne veljave, kakor kak zakon ali kaka

avtentična interpretacija zakonodavca, izhaja iz jasne določbe §-a 8. obč. drž. zak. K temu pa pride še, da ne jednači samo dvorni dekret z dne 17. junija 1808, št. 854 zb. j. z. glede plačevanja pristojbin od prostolastne in fidekomisne zapuščine prispevkov za dunajski bolniški in dobrodelni zaklad, ampak da to jednačenje odreja tudi dekret dvorne pisarnice z dne 28. aprila 1807, št. 809. zb. j. z. glede onih zapuščin, katere se prigode na Dunaju, od oseb podvrženih vojaškemu sodstvu, kar se tiče njih oprostitve od plačevanja teh prispevkov za oba zaklada, in je tudi izrazil navedeni ukaz nižjeavstrijskega apelacijskega sodišča z dne 16. septembra 1842, št. 10719. Z ozirom na to mora se pa smatrati, ker se sedaj po §-u 3. zakona z dne 31. decembra 1891, št. 72. drž. zak. ne jemlje v poštev pri odmeri prispevkov za dunajski bolniški zaklad od zapuščin, katere se prigode v občinskem okolišu dunajskem, vrednosti zunaj mestnega ozemlja ležečega nepremakljivega premoženja pri proračunu čiste zapuščine, da je to določilo analogno uporabljati tudi pri odmeri prispevkov za splošni preskrbljevalni zaklad. Pritožiteljica ima pa tem manj razloga braniti se proti temu, da se zakon z dne 31. decembra 1891, št. 72. drž. zak. analogno uporablja, ker je sama, in sicer z uspehom, odkler je ta zakon v veljavi, zahtevala, da se § 8 tega zakona analogno uporablja in sicer glede prispevkov za splošni preskrbljevalni zaklad od zapuščin takih oseb, katere so stale sicer za časa, ko se je izdal dekret dvorne pisarnice z dne 28. aprila 1807, št. 809. zb. j. z., katere pa ne stoje več pod vojaškim sodstvom po zakonu z dne 20. marca 1869, št. 78. drž. zak. Ako se končno pritožiteljica sklicuje na zakon z dne 31. oktobra 1893, št. 54. drž. zak., ne more tudi le-ta podpirati njenega menenja, da je v predležčem slučaju sodišče prve instancije odmerilo prispevek jednega odstotka za splošni preskrbljevalni zaklad od zapustnikovih nepremičnin, ležečih v Gumpoldskirchenu, toraj zunaj dunajskega, z zakonom z dne 19. decembra 1890, št. 45. drž. zak. razširjenega občinskega ozemlja (oziroma tudi okoliša ubožnice), ker morajo z ozirom na §-a 1. in 3. tega zakona veljati pač tudi zemljišča na Dunaji kot nepremakljivo premoženje, ležeče v nadvojvodini nižjeavstrijski, in so toraj, ako se zapuščinska razprava po rednem bivališči zapustnikovem vrši pred sodiščem te kronovine, vendar zunaj Dunaja, podvržena prispevku za nižjeavstrijski deželni ubožni zaklad, med tem, ko se nasprotno zunaj razširjenega

mestnega ozemlja dunajskega ležeče nepremakljivo premoženje pač ne more smatrati kot zapuščina, ki se je prigodila v mestu ali na ozemlju dunajske ubožnice (dvorni dekret z dne 22. junija 1821, št. 1770. zb. j. z.)

Ob enem ukrenilo se je, da se zgoraj navedeni pravni rek vpiše v reperitorij izrekov pod št. 165.

b) Nalog v smislu §-a 11. ces. naredbe z dne 16. novembra 1858, št. 213. drž. zak. izdati se sme le, ako je določen čas, kedaj neha najemna pogodba.

Tvrdba L. in B. vzela je l. 1882. od Jurija in Ane O. s pogodbo z dne 24. februarija 1882 v najem pritlično prodajalnico in več drugih prostorov za čas do 1. aprila 1893 l. proti temu, da plačuje letno najemnino v dveh ponaprejšnjih letnih obrokih dospelih 1. aprila in 1. oktobra vsacega leta v plačilo. L. 1893. dogovorili sta se stranki, da se plačuj odslej najemnina vsacega 1. januarija in 1. julija. Ko je najemnica plačala 12. julija 1896. l. najemnino za čas od 1. julija do 31. decembra 1896, odpovedal je Jurij O. stanovanje s tem, da se mora izprazniti do 31. decembra 1896. Ker sta se pa najemodavca bala, da bi najemnica tega dne prostorov ne izpraznila, prosila sta, da se izda nalog za izpraznitev.

Okrajno sodišče v L. izdalo je na to prošnjo nalog z dne 1. julija 1896, št. 4129, s katerim se je najemnici zaukazalo, da izprazni najete prostore do dne 1. januarija 1897 proti izvršitvi. Proti temu nalogu vložila je najemnica pravočasno vgovore.

Z razsodbo z dne 18. oktobra 1896, šte. 5846 zavrnilo je okrajno sodišče v L. vgovore najemnice in razsodilo, da ostani nalog z dne 14. julija 1896, št. 4129 v veljavi.

Razlogi:

Najemna pogodba z dne 24. februarija 1882 sklenila se je za dobo do 1. aprila 1893. Končala je toraj dne 1. aprila 1893. Leta 1893. dogovorili sta pravdni stranki, da se mora najemnina, ki se je dotlej plačevala vsacega 1. aprila in vsacega 1. oktobra, v prihodnje vedno plačevati dne 1. januarija in 1. julija vsacega leta. Glede najemnih prostorov ni se ničesar izpremenilo, ostali so toraj prostori, ki so se s pogodbo z dne 24. februarija 1882 dali v

najem, tudi še nadalje v zakupu. Glede dobe, doklej trajaj najemna pogodba, ni se ničesar dogovorilo, ampak samo določilo se je, izpremenivši dotično določbo prvotne pogodbe, o katerih terminih je plačevati najemnino. Le-ta najemna pogodba mogla se je toraj, ker njena doba ni bila določena niti izrecno niti molče, v smislu §-a 1116. o. d. z. in §-a 2., *lit. c*) ces. naredbe z dne 6. nov. 1858, št. 213. drž. z. razveljaviti samo potem odpovedi in sicer potem trimesečne odpovedi. Najemodavca oziroma toženca imela sta toraj, ker se ravno ni dogovoril določeni rok za odpoved in za vrnitev najemnega objekta, vsak čas pravico, da razveljavita to pogodbo potem, ko sta jo odpovedala preje tri mesece. Dne 14. julija 1896 odpovedala sta toženca po svoji trditvi in sicer izvensodno tvrdki L. in B. to pogodbo s tem, da se morajo najemni prostori do 1. januarija 1897 izprazniti in vrniti. Tožnica odpovedi ni sprejela. Radi tega bila sta toženca prisiljena sodnim potom odpovedati, in izdal se je na prošnjo tožencev de pr. 14. julija 1896, št. 4129 nalog na izpraznitev najetih prostorov do 1. januarija 1897. Sicer je res, da bi bila morala po navedenem stvarnem položaju vložiti toženca samo odpoved, in da ni bilo zaprositi, da se izda nalog, naj se izpraznijo najeti prostori. Toda s tem, da sta toženca zahtevala, naj se izda omenjeni nalog, ni se zgodila najemnici nobena krivica. Ako bi bilaajemodavca v prošnji de pr. 14. julija 1896, št. 4129 stanovanje odpovedala, in ako bi bila v odpovedi navedla 1. januarij 1897 kot dan, s katerim naj se konča najemna pogodba, zgodila bi se bila odpoved najemne pogodbe pravoveljavno, prošnja bi se morala sprejeti in proti najemnici izišlo bi rešilo v smislu §-a 6. ces. naredbe, da bi se, ako bi se proti odpovedi ne vložili vgovori, eventuelno 1. januarija 1897 izvršila izpraznitev. Toženca sta pa, ker po njuni navedbi tožnica izvensodne odpovedi ni hotela vzeti na znanje, prosila samo za nalog, da izprazni tožnica najete prostore, in se je na to naložilo tožnici, da mora 1. januarija 1897 izprazniti najete prostore, ali pa vložiti v zakonitem roku svoje vgovore. Toženca vložila sta svojo prošnjo v istem času, v katerem bi bila zamogla po zakoniti določbi pravočasno vložiti tudi odpoved. V tem slučaju toraj izišli nalog z dne 14. julija 1896, št. 4129 nima značaje onega naloga, ki ga predpisuje § 11. navedene ces. naredbe. Kajti po tej določbi se more vložiti prošnja, naj se izda nalog za izpraznitev najetih prostorov, in izdati se mora

ta nalog tekom zadnjih šest mesecev, predno preteče najemna doba. Ako bi najemodavca v roku, kakor ga določuje zakon za odpoved, ne bila vložila prošnje za izpraznitev najetih prostorov in ako bi bila vkljub temu zahtevala, da se morajo ti prostori 1. januarja 1897 izprazniti, potem bila bi le-ta prošnja smatrati kot taka v smislu §-a 11. navedene cesarske naredbe in bi se morala zavrniti iz navedenih razlogov kot v zakonu nevtemeljena. Prošnja, katero sta vložila toženca *sub* pr. 14. julija 1896, šte. 4129 pa se iz tega razloga, ker sta najmodavca mesto besede odpoved nepravilno rabila izraz izpraznitev, ni mogla zavrniti, ker se s tem najemnici ni zgodila krivica, da se je izdal proti njej v roku, v katerem bi se bila mogla vložiti zakonita odpoved, nalog na izpraznitev. Kar tiče vgovor, da najmodavca tudi nista imela pravice do odpovedi, ker se je baje leta 1894 sklenila pogodba, po kateri sta se najmodavca najemnici nasproti zavezala, da ji najemne pogodbe dotlej ne bosta odpovedala, dokler bode najemnica v L. imela trgovino, trditi se mora da ta ugovor v zakonu ni vtemeljen. Po §-u 1090. o. d. z. namreč morajo se najemne pogodbe skleniti za določeni čas, in imajo po §-u 1116. o. d. z., v slučajih, da se v pogodbi doba ni določila, kontrahenti pravico zakonite odpovedi. Po prejšnem vgovoru ne pristojala bi najmodavcema pravica odpovedi, in bi bila pogodba nerazvezna dotlej, dokler bi najemnica svojo trgovino v L. izvrševala. S tega se razvidi, da doba namišljene pogodbe na noben način, niti po izrecnem dogovoru, niti po kontrahentu pristojeci odpovedi ni bila tako določena, kakor to zahteva zakon, ker se ravno čas, doklejš bode najemnica v L. trgovino izvrševala, ne more imenovati določen, vsled česar se ta pogodba v smislu §-o 1090. o. d. z. ne more smatrati kot najemna pogodba, in se toraj na ta vgovor ne more ozirati. Iz navedenih razlogov izreči se je moralo, da ostani nalog na izpraznitev v veljavi.

Na apelacijo tožnice razveljavilo je višje deželno sodišče v G. z. rzsodbo z dne 11. nov. 1896, šte. 10574 in nalog z dne 14. julija 1893, št. 4129.

Razlogi:

Predmet pravde in rzsodbe je jedino vprašanje, je li se more najemna pogodba, obstoječa med pravdnima strankama, razveljaviti potom odpovedi ali potom izpraznilnega naloga. Po §-u 11 cesarske naredbe z dne 16. novembra 1858, št. 213. drž. zak., sme se pri po-

godbah, katere nehajo po preteku določenega časa, ne da bi se preje odpovedale, ako se boji, da se najemni predmet ne bode vrnil v dotičnem času, ali da se ne bode vzel nazaj, izdati izpraznilni nalog. Tak nalog toraj nima namena, razrušiti pogodbo in se v to svrho ne more zahtevati. Slučaj, da se izda izpraznilni nalog, je le tedaj, ako neha pogodba v določenem roku in sicer brez odpovedi, česar se pa v predležčem slučaju ne more trditi. Ravno tako ni res, da je pogodba po dozdevni, dne 14. julija 1896 vršivši se ustni odpovedi nehala s 1. januarijem 1897, kajti le-ta odpoved se po določenih navedene cesarske naredbe ne more izvršiti in bi imela razrušitev najemne pogodbe le tedaj za posledico, ako bi bila nasprotnica s tem zadovoljna, ako bi bili toraj obe stranki sklenili pogodbo v tem smislu, kar se pa ne trdi. Vrh tega bi se po navedenem tudi v tem slučaju ne mogel izdati izpraznilni nalog. V predležčem slučaju določila se je najemna doba s pogodbo z dne 24. februarija 1882 za čas do 1. aprila 1893. Odslej obnavljala se je ta pogodba molčé, in se je toraj spremenila iz take z določenim končnim terminom v tako nedoločene dobe po §-ih 1113. do 1115. o. d. z. Treba je bilo toraj po §-u 1116. o. d. z., da se pogodba razruši, odpovedi, ne trdi se pa, da se je odpoved vršila v zakoniti obliki. Celo, ako bi se bila najemna pogodba obnovila do 1. januarijä 1897., bi se vendar ne mogel izdati izpraznilni nalog, ker bi potrebovala ravno po §-u 1116. o. d. z. odpovedi, da se razruši. Ne more se tu govoriti o posledicah izpraznilnega naloga in onih odpovedi, razmotrivati se mora samo, ali bi bilo treba izpraznilnega naloga ali odpovedi, ker je ravno med njima pojmoven razloček. Tudi se ne more spuščati v razmotrivanje tega, kar sta obe stranki navedli o odpovedi in njenih posledicah in je-li v predležčih razmerah odpoved dopustna, ker bi se s tem poseglo v rzsodilo morebitne pravde radi odpovedi. Iz navedenih razlogov ugoditi se je moralo tožbenemu zahtevu.

Vsled revizijske pritožbe tožencev potrdilo je najvišje sodišče z odločbo z dne 23. decembra 1896, št. 14713 rzsodbo višjega sodišča iz njenih razlogov ter pripomnilo z ozirom na navedbe revizijske pritožbe:

Nalog, da se izprazni najemni predmet določenega dne, ima v smislu §-a 11. cesarske naredbe z dne 16. novembra 1888, št. 213. drž. zak. za pogoj, da je dotična najemna pogodba tega dne že nehala. Ako pa doba najemne pogodbe ni določena, razrušiti se mora

taka pogodba po §-u 116. o. d. z. in po §-u 2. omenjene cesarske naredbe potom odpovedi. Kot odpoved se pa prošnja de pr. 14. julija 1896, št. 4129 ne more smatrati niti po svoji vsebini niti po svojem zahtevku.

c) Tudi s postavitvijo v poprejšnji stan radi dokazil, na novo najdenih, se ustavi eksekucija.

Vsled prošnje M. M. uvedla se je eksekucija na podlagi razsodbe trgovinskega in pomorskega sodišča v Trstu od 18. sept. 1894, št. 3745 zoper L. udovo H-rico roj. D-ovo v iztirjanje 101 gld. s pr. in na odnosni drugi dražbi dostal¹⁾ je M. dr. P. za 25 gld. nepremičnino, pod tab. št. 395., sodno cenjeno na 243 gld. Vknjiženi upnik A. C. napravil je pravočasno preponudbo, ki se je tudi sodno sprejela in na odnosni zopetni dražbi dostal je on sam omenjeno nepremičnino za 251 gld. Novo dražbo sprejelo je na znanje in odnosno odobrilo deželno sodišče v Trstu z odlokom od 24. junija 1896,

¹⁾ Za nemški »erstehene«, italijanski »deliberare« rabi nam v pravnih spisih: »zdražiti«, za »erstehere« (italj. »deliberatore«) pa »zdražitelj«. Poslednjega izraza iščemo zastoj v merodajnem M. Pleteršnikovem slovensko-nemškem slovarji, a v njem ga tudi iztakniti ne moremo, ker izvajamo v slovenščini in v slovanščini sploh vse take besede na »elj« izključno od nedovršnih glagolov, na pr. učitelj, močitelj, slepitelj, nastojatelj (superior), staratelj (varih), pisatelj, voditelj itd. Sploh pa ne more značiti zdražitelj po duhu našega jezika osebe, ki je na dražbi največ ponudila, nego značila bi morda ta beseda le ono osebo, ki je ponudila na dražbi nekaj več od drugega ponudnika, ono namreč, ki je druge zdražila.

Vem prav dobro, da ni posebno uzorna ni ta beseda dostatnik, skovana na Hrvaškem po nemški besedi er + stehen (= do + stati), in njena izvedenka dostatnina (erstehungspreis, prezzo di delibera), — ker pa ni umestno, da bi se oddaljevali v tem od najbližjih hrvaških svojih sosedov in ker imamo v kujiževnem in celo v pr. postava Gesetz, vgovor Einrede, podati se sich begeben, dopasti gefallen, zameriti vermessen, obstati gestehen itd. itd., — mislim, da bi nam lahko služili še obe tudi nadalje in sicer dotlej, dokler ne dobimo za njiju prikladnejše besede.

Temu dosledno bi nam lahko služila beseda »dostatnina« tudi za »izkupilo«. Le ta poslednja beseda znači namreč le »auslösungsgeld«, a ne pomenja nikakor ne tega, kar imenuje Nemec »erstehungspreis«, Italijan pa »prezzo di delibera«. Morda bi nam rabiti mogla beseda »skupilo« za »feilbietungserlös«, a pomisliti je treba, da ne prodaja sodnik na javni dražbi nobenih stvari, kajti on jih le oddaja (giebt hintan, aliena) zoper voljo lastnikovo, kakor se o tem lahko prepriča vsak pravnik iz klasične knjige: Das östr. Hypothekenrecht von Dr. A. Exner, na 232 do 235 strani.

št. 4742 in z odlokom od 15. julija 1896, št. 5301, razdelilo je med vpravičene vso dostatnino, ki je je imel plačati dostatnik po dražbenih pogojih v 14 dneh. Dostatnine ni pa dostatnik niti plačal v določenem roku vpravičencem, niti je je dal v sodno položbo in zaradi tega dovolilo je deželno sodišče v Trstu z odlokom od 21. okt. 1896, št. 7855 na prošnjo izvršiteljevo zoper dostatnika novo dražbo omenjene nepremičnine in je razpisalo nov narok¹⁾ za njeno izvršitev. Med tem dovolilo se je pa izvršenki od vseh treh sodnih instancij postavitev v poprejšnji stan radi dokazil na novo najdenih, in z ozirom na to je prosila, naj se začasno ustavi znova dovoljena dražba.

Opiraje se na določbe dvorn. dekr. od 25. avgusta 1783, št. 179., 14. nov. 1785, št. 495. in od 1. dec. 1788, št. 925. zb. j. z., katerih se ne ustavlja z vmesnim sporom radi dokazil na novo najdenih že uvedena eksekucija in gledé na to, da z vprašavno postavitvijo v poprejšnji stan se ni še uničila razsodba trgovskega in pomorskega sodišča v Trstu od 18. sept. 1893, št. 3745, na podlagi katere se je uvedla eksekucija, odbilo je deželno sodišče v Trstu z odlokom od 1. dec. 1896, št. 9426. njeno prošnjo.

Primorsko višje deželno sodišče premenilo je pa vsled rekurza izvršenke z odločbo od 7. jan. 1897, št. 5429 omenjeni odlok prve instancije, ustavilo začasno izvršilno dražbo, z nova dovoljeno, in je zaukazalo, naj prvo sodišče razpiše dan v zaslihanje obeh dveh strank in naj potem odloči, ako in na koliko naj neha nadaljna eksekucija. To svojo odločbo upiralo je na te-le

razloge:

Glasom rešitev trgovskega in pomorskega sodišča od 25. februarja 1895, št. 1776, višjega deželnega sodišča od 3. junija 1896, št. 2324 in najvišjega sodišča od 23. sept. 1896, št. 9971 dovolila se je rekurentinji zoper razsodbo od 18. sept. 1894, št. 3745 postavitev v poprejšnji stan radi dokaznih sredstev, na novo najdenih, ako bi prisegla, da ni hote zamolčala ponujenih novih dokazil. To prisego je storila in glasom odloka od 27. nov. 1896, št. 22503

¹⁾ Za tagsatzung (dies statutus, destinatio, udiencia) služi nam v pravnih stvareh sicer beseda: »narok«, a narod naš ne upotrebljava je v tem smislu. Kakor Bolgarjem, Srbom in Hrvatom rabi mu za »dies statutus« kaj lepa beseda: »ročišče«, kar nam dokazuje tudi narodna pesem: »Na junaško zove ga ročišče.«

razpisalo je trgovinsko in pomorsko sodišče nov narok za razpravljanje o tožbi de pr. 15. avg. 1893, št. 12156, vsled katere je izišla razsodba od 18. sept. 1894, št. 3745. Vmesni ta spor radi dokaznih sredstev, na novo najdenih ne teče več, kajti završen je bil z omenjenimi tremi odločbami, ki so same po sebi odmaknile pravna tla razsodbi od 18. sept. 1894, št. 3745, na podlagi katere je nadaljeval M. M. izvršilne korake zoper L. ud. H . . rico, roj. D . . ovo. Prošnja rekurentinje opira se na listine, polno vero imajoče, in temu dosledno ni bilo uporabljati v navzočem slučaju določeb dvornih dekretov, navedenih v odloku prve stopinje, nego uporabiti je bilo določbo §-a 2. dvorn. dekr. od 22. junija 1836, št. 3345. just. zak. 36.¹⁾

V rednem dvornem rekurzu poudarjal je sicer izvršitelj M. M., da je odlok, s katerim se je dražbeni čin sprejel sodno na znanje, že davno stopil v pravno krepost, in da so nastale vsled tega nove pravne razmere med dostatnikom in drugimi hipotekarnimi upniki, da bi morale sodišče v smislu §-a 339. ces. post. od 1. maja 1781, št. 13. z. j. z. prisoditi omenjeno nepremičnino dostatniku A C., s pravico vknjižbe in s pravico vseh bremen, na ²⁾ nji vknjiženih, ako bi bil namreč dokazal, da je izpolnil dražbene pogoje in da ga morajo zadeti temu dosledno, ker ni izpolnil dražbenih pogojev, vse posledice, omenjene v §-u 330. preje navedenega ces. patenta, in da je odločba višjega deželnega sodišča v očitem protislovju z določbo §-a 188. novega sodnega reda od 27. maja 1896, št. 30. drž. zak. — a vzlic vsem tem navedbam potrdilo je najvišje sodišče z odločbo od 10. marca 1897, št. 2693 odločbo višjega deželnega sodišča tržaškega, ker so odmaknena vsa pravna tla razsodbi v pravdi

¹⁾ Le ta odločba je v soglasji z določbami §-ov 362., 363. in 369. »gradjanskega postupnika za Hrvatsku«, od katerih slove § 363. tako-le: Do povrata ne bude dovoljena u prvoy ili višjoj molbi, nesmije se ustaviti ovrha osude izdane od prije u stvari glavnoj.

²⁾ Po nemškem vzgledu vtepla se nam je na takih mestih v književni jezik besedica: »pri«, ki bi stala tu jako nelogično. V Slovincih in v vseh drugih Slovanih znači pri le to, kar izražamo z besedami: tik, stran, poleg, zraven, kraj, neben, ad, apud, appresso, accanto itd., a ne izraža ni na, ni za, ni pod, ni pred, ni ob, ni od, ni v. Nikjer in prav nikjer ne govori namreč naš narod tako, kakor se navadno dandanes piše v vseh naših knjigah in vestnikih, n. pr. bil sem pri sodišču in pri razpravi; naš narod govori tudi v tem oziru še prav po slovanski, namreč tako-le: bil sem na sodišči in na razpravi; naš poslanec je bil pred cesarjem; sedel sem na kosilu za mizo; ne kupujte od židov.

izrečeni, odkar se je dovolila zoper njo pravnokreпно postavitev v poprejšnji stan radi dokazil, na novo najdenih, saj se je ž njo z nova ustanovilo poprejšnje stanje in ker se ni smelo toraj na podlagi te razsodbe ni dovoliti niti nadaljevati več eksekucije.

T.

Kazensko pravo.

a) Za učin prestopka po §-u 335. k. z. radi prekoračbe silobrana je potrebna objektivno težka telesna poškodba v zmislu §-a 152. k. z.

Peter R. in Matvej S. sta kvartala. Vsled razpora med igro sta se spopadla. Med tepežem je Peter R. potegnil nož in ranil Matveja S. na hrbtu in na palcu leve roke. Zdravniška veččaka sta sodila obe rani kot lahki, a izrekla sta, da je bila prizadeta rana na hrbtu, z ozirom na rabljeno orožje, na uporabljeno moč, in na položaj rane, s takim orodjem in na tak način, ki povzročata navadno smrtno nevarnost.

Državno pravdnštvo je obtožilo Petra R. radi hudodelstva težke telesne poškodbe po §ih 152. in 155., *lit. a)* k. z.

Deželno sodišče tržaško pa ga je proglasilo krivim samo prestopka po §-u 335. k. z., češ da je, braneč samega sebe, nasprotnika ranil, a silobran prekoračil.

Državno pravdnštvo je izpodbijalo navedeno razsodbo na temelju §-a 281., št. 5. k. pr. r. v dvojnem smislu: češ, da ni navel sodni dvor razlogov (§ 270., št. 7. k. pr. r.), iz katerih je smatral silobran opravičenim, in češ, (to v prilog obtožencu), da prekoračba silobrana radi osuplosti, bojazni ali strahu ni kaznivo zmirom in brezpogojno po §ih 335., odnosno 431. k. z., nego da je sodnemu dvoru navesti vsakrat v smislu §-a 260., št. 1. k. pr. r. izrecno one okoliščine, ki opravičujejo uporabnost rečenih kazenskih določil.

Kasacijsko sodišče je z razsodbo od 17. decembra 1896, št. 11185 odbilo ničnostno pritožbo državnega pravdnštva, toda razveljavilo na temelju §-a 290. k. pr. r. izpodbijano razsodbo in proglasilo Petra R. krivim prestopka po §-u 431. k. z.

Razlogi:

Ničnostna pritožba ni vtemeljena, kajti sodni dvor je ugotovil, da je Matvej S. obtoženca s pestjo bil in mu zausnice dajal, in da

se je obtoženec samo zato branil, ker je bil omamljen in zmočen vsled napada in grdega ravnanja svojega nasprotnika. Le-to so pač zadostni razlogi, iz katerih ni sodni dvor prišteval obtožencu hudodelstva težke telesne poškodbe. Na drugi strani pa je smatral sodni dvor obstoječo prekoračbo obrambene pravice zato, ker je obtoženec, mesto gole fizične moči uporabil v odpor nasprotnika orožje, ki ga je vrhu tega rabil na način, da je bilo nevarno za telesno varnost nasprotnikovo. Toda učin prestopka zoper telesno varnost po §-u 335. k. z. domneva poškodbo, ki je objektivno težka v smislu §-a 152. k. z. A sodni dvor je menil, da zadostuje za uporabo §-a 335. k. z., da je krivoma prizadeta poškodba težka, sicer ne po §-u 152. k. z., nego samo v juridičnem smislu, radi obstoja pogojev označenih v §-u 155., *lit. a*) k. z. Temu menenju pa nasprotuje razmerje med §-oma 152. in 335. k. z. Le-to določilo (§ 335. k. z.) se nanaša izrecno na § 152. k. z., in ta okolnost dokazuje pač jasno, da je potrebno za učin prestopka po §-u 335. k. z. prizadetje take poškodbe, ki je objektivno, v smislu §-a 152. k. z., težka, ter da nikakor ne zadostuje, ako je bila prizadeta sama za-se lahka poškodba ob tacihi uvetih, o katerih (kakor določata §-a 153. in 155., *lit. a*) k. z.) učinja poškodba, sama za-se lahka, hudodelstvo težke telesne poškodbe. Kajti v takovih slučajih ni poškodba težka, nego samo juridična kvalifikacija dejanja je taka, da smatra takovo poškodbo hudodelstvom teške poškodbe. Radi tega je bilo, odbivši pritožbo ničnosti državnega pravdnistva, razveljaviti izpodbijano razsodbo v smislu §-a 290. k. pr. r., ter proglasiti obtoženca krivim prestopka po §-u 431. k. z.

Fitik.

b) O prekoračbi silobrana je uvaževati, je-li mogel napadaneec pričakovati pripomoči od bližnjih oseb, in je-li moral uporabiti dotično nevarno sredstvo v svojo obrambo.

Po leti 1896. l. je točil Josip M. svoje vino tihotapno v svoji hiši in je prodajal po 28 kr. liter. Necega dne meseca julija je prišel pred njegovo hišo Fran M. in je naročil polič vina, ter se je potem usedel na tla in je svojo koso klepal. Ko je bil koso sklepal in vino popil, je naročil še en polič, ki ga je hotel domov nesti, ter je dal potem Josipu M. 24 kr., češ da ne plača dražje. Josip M. pa je zah-

teval 28 kr., in zato sta se začela besedičiti. Naposled je rekel Fran M., da ne plača več nego 24 kr. za liter vina, ter je pripomnil, da, ako noče Josip M. denarja sprejeti, mu o vahtih vrne liter svojega vina. Izrekši le-te besede, je Fran M. zamahnil s koso proti Josipu M. Le-ta se je prestrašil in zagrabilši debel kamen iz zidu, ga je zalučal proti Franu M., ter ga zadel v glavo in mu povzročil težko rano, vsled katere je bil ranjenec več nego 30 dnij bolan in za delo nezmožen, ki je bila za življenje nevarna in ki je bila prizadeta s takim orodjem in na tak način, ki navadno povzročujeta smrtno nevarnost.

Državno pravdnništvo je obtožilo Josipa M. hudodelstva težke telesne poškodbe po §-ih 152., 155., *lit. a) b) in e)* k. z., a deželno sodišče tržaško ga je proglasilo krivim samo prestopka po §-u 335. k. z. radi prekoračbe silobrana.

Ugodivši obtoženčevi pritožbi ničnosti po §-ih 281., št. 9, *lit. b)* in 288., št. 3. k. pr. r., ter §-u 5. zakona od 31. decembra 1877, št. 3. drž. zak. od 1878. l. je kasacijsko sodišče z razsodbo od 12. januarija 1897, št. 14957 ex 1896 razveljavilo izpodbijano razsodbo in zaukazalo okrajnemu sodišču koperskemu, da to pravdo vnovič razpravlja in razsodi.

Razlogi:

Ugotovljeno je v prid obtoženca, da je obtoženo dejanje samo vsled silobrana izvršil. Kar pa se tiče onega odstavka razsodbenih razlogov, ki vtemeljujejo obsodbo obtoženca radi prekoračbe silobrana, omenja sodni dvor samo, da bi bil moral obtoženec poklicati na pomoč one osebe, ki so tam blizu stale. Po pravici vgovarja pritožba, da ni zadostno to uvaževanje, da se smatra obtoženca krivim prekoračbe silobrana, kajti sodni dvor ni ustanovil poblížnjih okolnostij, iz katerih bi bilo razvideti, da je mogel obtoženec pričakovati od 50 korakov oddaljenih oseb dejanjsko pripomoč proti svojemu, njegovo življenje nevarno neposredno pretečemu nasprotniku. Na drugi strani pa ni uvaževal sodni dvor, je-li bilo obtožencu na razpolaganje samo ono zelo nevarno sredstvo obrambe, ki bi je bil mogel rabiti z ozirom na svoj položaj, in na vrsto, in način uporabe, in je-li ni obtoženec mogoče v tem smislu kaj zakrivil. Radi tega je bilo izpodbijano razsodbo razveljaviti in pravdo odslej pristojnemu okrajnemu sodišču koperskemu v razsojo odrediti.

Fitik.

c) Hranjenje raznesilnih tvarin v prostorih, v katerih ljudje prebivajo, je kaznivo, tudi če je hranišče zaklenjeno. — Kazniva je tudi samo začasna posest dinamita.

Kasacijsko sodišče je odbilo z razsodbo od 2. marca 1895, št. 15670 ex 1894 ničnostno pritožbo Jurija J. zoper razsodbo okrožnega sodišča rovinjskega od 23. novembra 1894, št. 352, s katero je bil krivim proglašen pregreška po §-ih 2. in 3. zakona od 27. maja 1885, št. 134. drž. zak.

Razlogi:

Pritožba graja pred vsem, da je bil sodni dvor mnenja, da je obtoženec hranil dinamit v odprtej skrinji v svoji gostilni, dočim je obtoženec vedno trdil, da ga je hranil v predalu omare, kjer so bile tudi njegove poslovne knjige shranjene, ter da je bil oni predal navadno zaklenjen. Bistvenega pomena nima prav za prav takovo razlikovanje, ker je odločilna za kaznivi učin samo okolnost, je-li bil shranjen dinamit v prostoru, v katerem so ljudje prebivali, a ne okolnost, je-li bilo hranišče odprto ali zaklenjeno, to temveč, ker izjavlja tudi sodni dvor, da ni bil vprašavni predal nobenemu dostopen, in ker na drugi strani obtoženec trdi, da je bil predal navadno zaklenjen, toraj tu pa tam vendar-le odprt. Pritožba trdi nadalje, da ni kazniva samo začasna posest dinamita. Toda tudi samo začasna posest dinamita učinja pregrešek po §-u 3. zak. o raznesilnih tvarinah, ako obstajajo okolnosti, iz katerih je izvajati v napominanem zakonu označena nevarnost. A brez ozira na to se ne strinjajo pritožbina izvajanja z razsodbinimi razlogi, ki niti ne govore o začasni posesti dinamita, dočim je obtoženec sam priznal, da je hranil dinamit najmanje 20 dnij v svoji hiši. V kolikor pa pritožba oporeka, da bi bila obstojala kaka nevarnost (§ 3. nav. zak.), ter poudarja, da je tudi veščaki v svojem razsodilu ne uvažajo niti navajajo, zadošča omeniti, da ustanavljajo razsodbeni razlogi, da je bil shranjen dinamit v prostorih, v katerih so ljudje prebivali, in da ga je obtoženec tudi na prostem ognjišči zapalil, da se uvidi nevarnost iz le-teh okolnostij v zvezi z naredbama od 2. julija 1877, št. 68 in od 22. septembra 1883, št. 156. drž. zak., ki ukazujejo, da je ločiti brezpogojno kapice od smojnic (§ 7., odst. 2) in prepovedujejo hraniti raznesilne tvarine v prebivališčih (§ 115., odst. 1.). *Gérkič.*

d) Nevarnost, označena v §-u 3. zak. od 27. maja 1885, št. 134. drž. zak., ne zahteva natančnega in strogega dokaza.

Kasacijsko sodišče je odbilo z razsodbo od 23. februarija 1894. št. 15345 od 1893. l. ničnostno pritožbo Jakoba B. in Martina J. zoper razsodbo okrožnega sodišča rovinjskega, s katero sta bila pregreška po § u 3. zak. od 27. maja 1885, št. 134. drž. zak. krivima proglašena.

Razlogi:

Ničnostna pritožba obtožencev sloni na §-u 281., št. 5. k. pr. r. in trdi, da izpodbijana razsodba, ni nikakor vtemeljila sodnega, izvedeniškemu nasprotnega menenja, da je obstajala nevarnost razpoka, povzročena po dejanju obtožencev. Sodni dvor pa je ustanovil, da je hranil obtoženec B. v svojem bivališči v Barbani, nekoliko tednov, 20 dinamičnih smojnic (patron) v košari, ki je ležala v nekeji omari, v katerej so bile tudi buteljke vina, in katero so zato pogostoma odpirali in zapirali; da je hranil Martin J. dlje časa 10 dinamičnih smojnic, v cunjo zavite, v odprtem sodčku, v sobi, v kateri so ljudje prebivali, in v kateri so celo svatbo praznovali, ter da so našli povodom hišnega ogleda 10 smojnic v neki miznici blizu ognjišča. Ako toraj meni sodni dvor, da je povzročalo takovo hranjenje dinamita, tudi brez ozira na izvedeniška izvajanja, stalno nevarnost za lastnino, zdravje in življenje drugih ljudi, se ne more trdititi, da ni navel sodni dvor za svoje menenje potrebnih razlogov. O pravem tolmačenju in razumevanju zakona ni niti trebalo strogega in natančnega razloženja dokaza nevarnosti, ki je bila z obtoženim dejanjem spojena, kajti iz okolnosti, ki je je vgotovil sodni dvor, izhaja kar naravnost, da bi bil lahko došel tako nezadostno shranjeni dinamit v roke hudobnih ali neizkušenih oseb. A če smatra veččaško menenje verjetnost razpoka dinamita, ki sta ga obtoženca hranila, v slučaju požarja manjšo, ako bi se namreč gubelj dinamita prijel, a priznava vendar-le nevarnost po nastajanju soparov, to učita min. naredbi od 2. julija 1877. l., št. 68. drž. zak. in od 22. septembra 1883. l., št. 156. drž. zak., da so zaukazane posebne previdnosti (§-i 19., 22., 44., 115. i. dr.) za hranjenje takozvanih oboroženih, t. j. s kapiami opravljenih smojnic, očitno z ozirom na nevarnost razpoka, ki nastaja posebno vsled udarca, sunca in razgretja. Že iz primerjanja navedenih predpisov z ustanovljenimi okoliščinami izhaja

nevarnost, ki jo je smatral obstoječo sodni dvor, ter se ne more sploh vgovarjati, da bi bil mnogo lažje razpočil dinamit, ki sta ga obtoženca hranila, nego raznesilna tvarina, ki je pravilno in v redu shranjena, ter da bi bil razpok, dogodivši se ob taci razmerah, mnogo pogubnejši, nego razpok še večje množine dinamita, ki pa je bil pravilno shranjen v skladišči od prebivališč oddaljenem. Ker je toraj ustanovil sodni dvor, ne da bi s tem kršil §-a 281. št. 3. k. pr. r., ali zakona krivo razumeval, nevarnost, ki je potrebna učinu pregreška po §-u 3. zak., od 27. maja 1885. l., št. 134. drž. zak., v nasprotji prestopka po §-u 2. reč. zak., tedaj je po pravici smatral obstoječim napominani pregrešek. Radi tega je bilo pritožbo obtožencev odbiti, ker ni v zakonu vtemeljena.

Fitik.

e) Kvarjenje izida tehtanja na kvar kupca je kaznivo po §-u 199., *lit. c)* kaz. zak., tudi če je bila tehtnica pristna.

Okrožno sodišče rovinjsko je obsodilo Jakoba D. radi poskušenega pregreška goljufije po §-ih 8., 239., 197., 205. in 461. k. z.

Ugodivši ničnostni pritožbi državnega pravdnštva, je proglasilo kasacijsko sodišče z razsodbo od 30. oktobra 1896. št. 9690 obtoženca krivim poskušenega hudodelstva goljufije po §-ih 8., 197. in 199., *lit. c)* k. z.

Razlogi:

Vgotovljeno je, da je bil obtoženec v svojej javni prodajalnici pripravil za uporabo tehtnico, ki je imela na skledici za blago dve papirnati plošči, med katerima so bile skrite drobtine, vsled česar bi bil kupec oškodovan o vsacem tehtanji za 30 gramov. Na le-ta način bilo je uporabiti kazensko določilo §-a 199., *lit. c)* k. z. Ne more se nikako oporekati, da se nanašata (v smislu avtentične interpretacije min. naredbe od 20. avgusta 1855, št. 10194. navedene v št. 2668. Hye-ve zbirke) besedi »mera in uteha«, označeni v §-u 199., *lit. c)* k. z., na tehtno pripravo (tehtni aparat, tehtnico). Toda razsodbeni razlogi menijo, da v predstojećem slučaju ne gre za pokvarjenje tehtnice, nego samo za popačenje izida tehtanja na kvar kupca, dasi je bila tehtnica pristna. Zdi se toraj, da je domneval sodni dvor, da je obstajalo v predstojećem slučaju goljufno ravnanje o rabi pristne tehtnice. A to menenje je pomotno. S premembami, ki jih je obtoženec na tehtnici povzročil, postala je tehtnica sama »ne-

pristna; dokler so obstajale one premembe, ni bilo mogoče s tehtnico, o pravilni rabi iste, sploh pravično tehtati; neizogibna posledica pokvarjenja tehtnega aparata je bila temveč, o pravilni rabi tehtnice, presežek teže na škodo kupca. Kaže se toraj, da ni bil vzrok oškodovanja odjemalcev način rabe tehtnice v vsacem posameznem slučaji (posebno ravnanje ž njo), nego pokvarjenje (prememba) tehtnice same. Da pa je bila takova prememba tehtnice prikladna, odjemalce v zmoto spraviti, priznava sodni dvor izrecno in tudi molče s tem, da je obtoženca krivim proglasil prestopka goljufije. Zato ni nikakor upoštevati opazke sodnega dvora, da je bila izvršena napominana prememba vidno in povsem površno, posebno zato ne, ker je pač vsacemu znano, da ne morejo odjemalci prodajalnične tehtnice neposredno pred uporabo iste natanko pregledati in preiskati, in da ni niti tržni komisar, ki je pač v takovih poslih izkušen, iztaknil pokvarjenja koj na prvi pogled. Ničnostna pritožba je v smislu §-a 281., št. 10. k. pr. r. vtemeljena in jej je bilo radi tega ugoditi ter na obtožbo stvarno razsoditi. *Fitik.*

f) Storilčeva lastnost označena v §-u 176., II., *lit. b)* k. z. obstaje, dokler posel pri gospodarji biva, tudi če je bil že prej iz službe odpuščen.

Bogomil K. in Albert P. sta služila kakor natarinja pri gostilničarju Francetu M. v Pulji. Gostilničar je Bogomilu K. službo odpovedal in ga, izplačavši mu dolžno mezdo, odpustil iz službe dne 21. julija 1895. l. zvečer ob 8. uri. Po posredovanji Alberta P., ki je spal v istej sobi z Bogomilom K., privolil je France M., da je ostal Bogomil K. še do 11. ure zvečer rečenega dne v gostilni, opravljaše službo kakor poprej, ter da je tudi prenočil v sobi z Albertom P. Rano v jutro dne 22. julija 1895. l. je Bogomil K. izginil iz gostilničarjeve hiše in odnesel tatinski nekoliko predmetov Alberta P., vrednih 7 gld.

Državno pravdnštvo je obtožilo Bogomila K. hudodelstva tatvine po §-ih 171., 176., II., *lit. b)* k. z.

Okrožno sodišče rovinjsko pa ga je z razsodbo od 26. avgusta 1895. l. proglasilo krivim samo prestopka tatvine po §-ih 171., 460. k. z., ter ga je obsodilo na štiri tedne zapora, češ, da Bogomil K. ni bil več v služabnem razmerji s Francetom M.,

ko je tatvino izvršil, toraj tudi ne domačin Alberta P.; da ni imel pravice v kritični noči prenočišča od gostilničarja zahtevati; da dovoljeno mu prenočišče ni bilo posledica služabnega razmerja, nego samo dobrota, ki mu jo je gostilničar storil z ozirom na prejšnjo službo; da ni bil obtoženec za časa izvršenega zločina svojemu bivšemu gospodarju posebne zvestobe dolžan.

Ugodivši ničnostni, na § 281., šte. 10. k. pr. r. opirajoči se pritožbi državnega pravdnštva, je proglasilo kasacijsko sodišče z razsodbo od 12. oktobra 1895, št. 11254 Bogomila K. krivim hudodelstva tatvine po §-ih 171., 176., II., *lit. b)* k. z., ter ga obsodilo z uporabo §-a 54. k. z., na šest tednov ječe, a ob enem odločilo, da je smatrati rečeno kazen prestano, ker je bil obtoženec od 26. avgusta 1895. l. naprej zaprt.

Razlogi.

Menenje sodnega dvora je krivo, kajti vprašavna obtoženčeva lastnost je obstajala, dokler je trajalo prigodno razmerje, povzročeno med njim in med ukradenimi predmeti vsled njegove službe. Le-to prigodno razmerje pa je obstajalo, slovom ustanovljenj prvih sodnikov, dejanski in nepretrgoma, dokler ni obtoženec stalno odšel iz gostilničarjeve hiše, in obstajalo je posebno še za časa izvršene tatvine, ter je trajalo zmerom do odhoda samo vsled služabnega razmerja. Kajti samo vsled služabnega razmerja je gostilničar dovolil, da je smel obtoženec v njegovi hiši prenočiti. Obtoženec je bil toraj za časa tatvine vsekako dolžan svojemu gospodarju in njegovim domačinom ono posebno zvestobo, ki je kazensko-pravno branjena po §-u 176., II., *lit. b)* kaz. zak., in koje žalitev učinja, kadar obstajajo še drugi uveti napominanega zakonitega določila, hudodelsko tatvino. Nasprotni nazor prvega sodišča kaže se toraj pravnopomotnim in v smislu §-a 281., šte. 10. k. pr. r. ničnostno razsodilo, na podlagi istega proglašeno glede krivde in kazni. Bilo je radi tega razveljaviti izpodbijano razsodbo na temelji §-a 288., odst. 2. k. pr. r., ter po 3. odst. navedenega paragrafa stvarno razsoditi, da je zakrivil obtoženec, činom, v sodbenem besedilu označenim, hudodelstvo tatvine po §-ih 171., 176., II., *lit. b)* k. z. V smislu §-a 400. k. pr. r. je vračunati zapor obtoženca od razglašanja razsodbe prve instancije t. j. od 26. avg. 1895. l. v dobo njegove kazni, kajti nastop kazni, ki mu jo je bilo prvo

sodišče prisodilo, je bil odložen samo vsled, od njegove volje neodvisne okoliščnosti, da je državno pravdnništvo pobijalo prvosodno razsodbo radi ničnosti. Ker pa je bil obtoženec od 26. avgusta 1895. l. naprej več nego šest tednov zaprt, bilo je odločiti, da je s tem prisojeno mu šesttedensko ječo prestal. *Gérkič.*

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu ima v br. 4. za mesec april t. l. sledečo vsebino: Misli o reformi gradjanskoga parbenoga postupnika u nas na temelju načela ustmenosti in neposrednosti osvrtno na nove gradjanske parbene zakone u Cislitavi. Piše Adolfo Rušnov. Nastavak. — Ekonomija kazne. Iz sudačke prakse. Napisao dr. A. Szalay. — Ovrha na namirenje novčane tražbine na nekretnine po avstrijskom ovršnom zakonu od 25. svibnja 1896. Napisao dr. Stjepan Posilović. — Stranke i zastupnici stranaka u kaznenom postupku. Napisao dr. Nikola Ogorelica. — Pravosudje. A. Gradjansko. B. Kazeno. C. Mjenbeno-trgovačko. Iz upravne prakse. — Svaštice. — Književne obznane. — Viestnik.

Kurze Darstellung des ordentlichen Processganges nach der neuen Civilprocessordnung vom 1. August 1895, R. G. Bl. Nr. 113. Dr. Arnold Pollak. — Prag. 1897. — 8°, 53 str.

Die Grundsätze der Zwangsvollstreckung ausländischer Executionstitel im österreichischen Recht. Dr. Josef Eckstein. — Praga. 1897. — 8°, 69 str.

Über die bindende Kraft der richterlichen Entscheidungen nach der neuen österreichischen Civilprocessordnung. Dr. Friedrich Stein. — Na Dunaji. 1897. — Manz. Cena 40 kr.

Die Beweiskraft im neuen Civilprocesse. Dr. Albert Wehli. — Na Dunaji. 1896. — Manz.

Welche der beiden Parteien hat das Gericht im Falle des § 378 C. P. O. unter Eid zu vernehmen. Dr. Emerich Prettenhofer. — Na Dunaji. 1897. — Manz. Cena 60 kr.

Das neue österreichische Patentrecht auf Grund des Patentgesetzes vom 11. Jänner 1897, Nr. 30 R. G. Bl. Ein Leitfaden in systematischer Darstellung. Dr. Paul Ritter Beck v. Mannagetta. — Na Dunaji. 1897. — Alf. Hölder.

Das Pfandrecht an beweglichen Sachen nach österr. bürgerlichen Rechte. Dr. E. Demelius. I. odd. — Na Dunaji 1897. — Wilh. Braumüller.

Das Gerichtswesen und die Advocatur in Deutschland. Reiseaufzeichnungen von Dr. Godzimir Malochowski. — Na Dunaji. 1896. — Manz. — Cena 1 gld. 20 kr. 115 str. — Knjigo je zelo priporočati vsem sodniškim uradnikom, ker je iz nje prav lahko posneti, kako bode opravljati notranjo službo po novih zakonih.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. maja 1897.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski višjim finančnim svetnikom pri centralnem vodstvu zemljiškega katastra; Jakob Vidic, rudniškim nadkomisarjem v Pragi; dr. Fran Dorčič, poštnim praktikantom v Gradcu. — Umrli je dne 13. t. m. v Št. Vidu pri Zatičini odvetniški kandidat dr. Fran Podobnik. — V Litiji otvoril je odvetniško pisarno dr. Janko Jamšek.

— (Priprave za reformo civilno-pravdnega reda.) Ukazni list X. pravosodnega ministerstva, izdan dne 20. maja t. l., razglašuje naredbo pravosodnega ministerstva z dne 12. maja t. l., št. 10301, s katero se zaukazuje vsem sodiščem prve in druge instancije in vsem državnim pravdnistvom, da morajo po §-u 15. pravega reda imeti skrb za to, da se pravočasno napravi seznamek onih občin, katere bodo poklicane vročevati sodne odloke, in da se napravijo uradni zaznamki sekvestrov. Sodišča skrbeti morajo tudi zato, da se bodo varuštvene, kuratelne, substitucijske in užitne zadeve mogle takoj oddati pristojnim sodiščem in da se bodo pisarniški uradniki pravočasno seznanili z novimi določbami. — Vsled najvišje določbe z dne 5. maja 1897, izdala se je naredba pravosodnega ministerstva z istega dne, št. 48391, katera določuje reorganizacijo sodišč vsled novih zakonov. Število sodniških uradnikov pomnožilo se bode za 1311, in sicer v 5. činovnem razredu 27, v 6. r. 27, v 7. r. 745, v 8. r. 38, v 9. r. 168 in avskultantskih mest za 112. Razdelitve mest omenjamo v naslednjem samo za ona sodišča, ki nas zanimajo. V okrožju graškega nadsodišča bode 69 svetnikov in 49 sodnikov, v okrožju tržaškega nadsodišča 15 svetnikov in 11 sodnikov, v okrožju zadarskega nadsodišča pa 14 svetnikov in 14 sodnikov. Pri graškem nadsodišču nameščen bode 1 predsednik, 1 podpredsednik, 16 višjesodnih svetnikov, 3 tajniki, 13 pristavov, 49 avskultantov s 600 gld., 50 s 500 gld. in 11 brez adjuta; v Trstu 1 predsednik, 9 višjesodnih svetnikov, 2 tajnika, 6 pristavov, 18 avskultantov s 600 gld., 18 s 500 gld. in 4 brez adjuta; v Zadru 1 predsednik, 9 svetnikov, 2 tajnika, 5 pristavov, 16 avskultantov s 600 gld., 17 s 500 gld. in 4 brez adjuta. Sodniška mesta razdelila so se tako, da bode avancement ugodnejši in kolikor mogoče v okrajih vseh višjih sodišč enak. Skrbelo se je tudi zato, da ne bodo sodniki v nekaterih krajih preobloženi. — „Wiener Zeitung“ z dne 16. maja t. l. objavlja razpis novo zistemizovanih uradniških mest. Prošnje vlagati je do 15. junija t. l. Pozivljejo se tudi odvetniki in notarji, naj se oglase za mesta.

— (Jezikovna ravnopravnost.) Ministerstva za notranje stvari, za pravosodje, finance, trgovino in poljedelstvo izdala so naredbo z dne 22. aprila 1897, s katero se jednake določbe, kakor one z dne 5. aprila 1897 za Češko, uveljavljajo za Moravsko.

Pregled pravosodstva.

913. Ako sta sodno ločena zakonska opustila v smislu §-a 110. o. d. z. sodišču naznaniti, da sta se zopet združila, nikakor ne ovira, da morata vse to storiti, kar se zahteva za prvo ločitev, ako hočeta biti vnovič ločena.

R. z dne 26. januarja 1897, št. 599. G. Z. št. 13 ex 1897.

914. Okolnost, da kurator ni takoj potem, ko se je od kuratele odpravil, likvidoval stroškov nastalih za izvršitev kuratelnih opravil, ne ovira, da se mu ti stroški pozneje prisodijo.

O. z dne 13. oktobra 1896, št. 11867. G. H. št. 13 ex 1897.

915. Rešitev vprašanja, je-li se je rok določen po §-u 30. izpod. zak. na eno leto s prošnjo v smislu §-a 33. izpod. zak. po zakonu razširil ali ne, pridržati se mora sporu, kateri se mora pozneje pričeti.

O. z dne 17. februarja 1897, št. 1831. G. H. št. 17 ex 1897.

916. Po §-u 46. zak. z dne 28. decembra 1887, št. 1 ex 1888 drž. zak. ima zavarovanec proti tovarni samo tedaj pravico do odškodnine, ako se je nezgoda namenoma povzročila.

R. z dne 3. marca 1897, št. 2461. J. Bl. št. 15 ex 1897.

917. Posamezni družabnik ima pravico proti računu glede oskrbovanja družbenega premoženja vložiti tožbo z očitki, ako se ta pravica ni podelila po statutih ali po posebnem dogovoru izključno določenim osebam ali odboru.

O. z dne 29. septembra 1896, št. 8207. G. Z. št. 15 ex 1897.

918. Tudi če blago ne odgovarja dogovoru glede kvantitete, veljajo določila čl. 367. trg. zak.

R. z dne 7. januarja 1897, št. 15219. J. Bl. št. 19 ex 1897.

919. Po čl. 80. m. r. treba je, da zastaranje pretrga, samo uročitve tožbe; določilo §-a 1497. o. d. z. se v meničnih zadevah ne uporablja.

R. z dne 10. decembra 1896, št. 13696. J. M. 1338.

920. Na vrstni red izpodbijane hipotečne tirjatve stopi, ako zmaga, poznejši hipotečni upnik, kateri je izpodbijal, vendar se pri tem popolnoma varuje pravno stanje hipotekarjev, kateri so vmes vknjiženi.

O. z dne 10. septembra 1896, št. 10514. G. Z. št. 17 ex 1897.

921. Zastavni upnik, kateri nastopa ob jednom kot konkurzni upnik, more, ako se je prerekala v likvidacijskem postopanju njegova tirjatev ali njegova zastavna pravica, tožbo na vgotovbo tirjatve in na priznanje zastavne pravice pri konkurznem sodišču vložiti, oziroma, ako je pravda že pričeta, nadaljevati jo pri konkurznem sodišču, spremenivši tožbeni zahtevek primerno stanju, nastalemu vsled razglasitve konkurza (§ 134. kon. reda).

O. z dne 3. februarja 1897, št. 1226. G. Z. št. 13 ex 1897.

922. Na zemljišče, katero je kridatar pridobil pred razglasitvijo konkurza vknjižiti se sme zastavna pravica, glede katere se je pogodilo, da

se vknjiži ob jednom, tudi še takrat, ko se po razglasitvi konkurza vknjiži lastninska pravica za kridatarja.

O. z dne 12. januarja 1897, št. 314. G. Z. št. 15 ex 1897.

923. Na podlagi razsodbe izišle proti družbeni firmi ni dopustno izvršilo proti javnim družabnikom firme.

O. z dne 27. januarja 1897, št. 870. G. H. št. 17 ex 1897.

924. Upravniku mase se ne more podeliti pristojbinska prostost za aktivne pravde, katere prične.

O. z dne 11. novembra 1896, št. 13238. G. H. št. 14 ex 1897.

925. Tantijema, katera pristojba poštnemu uradniku za brzojavljenje, ni smatrati kot stalni služabni prejemek in je toraj po §-u 3. zak. z dne 21. aprila 1882, št. 123. drž. zak. popolnoma odvzeta od izvršila.

O. z dne 28. oktobra 1896, št. 12404. J. M. 1337.

926. Za mesto deleg. okrajna sodišča niso pristojna za dovolitev sporazumne ločitve.

O. z dne 23. marca 1897, št. 3527. J. Bl. št. 19 ex 1897.

927. Tudi kdor nekrivega temeljem resnično opisanih okoliščin dolži kaznivega dejanja, odgovoren je po kazenskem zakonu, ako se izkaže, da je njegov sum, izvirajoč iz okoliščin, zloben ali da temelji v nemarnosti.

R. z dne 6. oktobra 1896, št. 11677. G. Z. št. 1991.

928. V slučajih po §-u 269., *lit. a*) k. z. se rok za zastaranje ne računa po §-u 228., ampak po §-u 532. k. z.

R. z dne 22. septembra 1896, št. 11199. J. M. 1310.

929. Poškodbe na rečeh zaznamovane so v §-u 525. k. z. v tem oziru, da morejo stvarjati učin hudodelstva po §-u 85. k. z.

R. z dne 23. novembra 1896, št. 10020. G. Z. št. 2011.

930. Z ozirom na § 320. k. pr. r., kateri zahteva trditve, ne zadostuje samo možnost, čin pravno presojati drugače, kakor stori to obtožnica, da bi se formulovalo eventualno vprašanje.

R. z dne 30. oktobra 1896, št. 8479. G. Z. št. 2013.

931. Ako se po ustavitvi uvodnih poizvedeb, pri katerih se je proti komu kot obdolžencu postopalo (§-a 90. in 363., št. 1. k. pr. r.) predlog za sebnega vdeleženca, naj se prične predpreiskava proti obdolžencu (§ 48. k. pr. r.), zavrne, tedaj je obtožba uporabljena in je zopetno preganjanje obdolženčeve dopustno samo pod pogoji §-a 352. k. pr. r.

R. z dne 1. oktobra 1896, št. 6470. G. Z. št. 48 ex 1896.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, štev. 4 v Gospodski ulici; upraviništvo pa na Križevniškem trgu štev. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dne 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško - slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

